

Dnr VGR: HS 2021-00996

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Västra Götalandsregionen och SHEDO (Self Harm and Eating Disorders Organisation) avseende förebyggande och utvecklande arbete kring självskadebeteende och ätstörning

IOP som samverkansform

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) tecknas mellan en offentlig myndighet och en idéburen aktör (förening/organisation inom det civila samhället vars verksamhet främst syftar till allmännytta eller medlemsnytta). Syftet är att aktörerna ska samverka för att stärka och stödja den offentliga välfärden. Den verksamhet som bedrivs genom IOPt utgör ett komplement till offentliga vårdutbudet/hälso- och sjukvårdens uppdrag. Verksamheten får ej drivas med vinstintressen, och eventuellt ekonomiskt överskott hos den idéburna aktören ska återinvesteras i verksamheten. IOP som överenskommelse ökar samspelet mellan den offentliga och idéburna sektorn, vilket stärker demokrati, delaktighet och integration i samhället. Värdegrund för partnerskapet Överenskommelsen bygger på respekt för parternas olika förutsättningar att bedriva verksamhet och grundar sig på öppenhet och dialog mellan parterna. Parterna ska genom dialog säkerställa att verksamhet och insatser bedrivs i enlighet med principerna för IOPt, samt i enlighet med de lagar och regler som gäller för den offentliga myndigheten samt det civila samhällets föreningar. Dialogen kännetecknas av ömsesidig tillit. Båda parter önskar att överenskommelsen mynnar ut i ett gemensamt lärande och utveckling av de insatser som riktas mot målgruppen, för målgruppens bästa.

Gemensam samhällsutmaning

Enligt ett flertal rapporter (BRIS, 2020; SKR, 2021) sker en faktisk ökning av ungas psykiska ohälsa. Gruppen 15 till 24 år utmärker sig särskilt, och i denna grupp är självskadebeteende och ätstörningar vanliga problem. Prevalensstudier från 2013 (Zetterqvist mfl) visar att uppemot 35 – 42 procent av svenska högstadieungdomar åtminstone vid ett tillfälle avsiktligt skadat sig själva under det senaste halvåret eller året. I samma grupp rapporterar 8 till 12 procent ett upprepat självskadebeteende med fyra eller fler försök (Owens mfl, 2002). Från forskningen vet vi också att självskadebeteende är en riskfaktor för självmordsförsök (Zetterqvist mfl, 2013). Det finns också forskning som visar att självskadebeteende hos ungdomar som är deprimerade kan vara en stark indikator på framtida självmordsförsök (Asarnow, 2011). Även om barn och unga i Sverige idag rapporterar en god generell hälsa så ökar den psykiska ohälsan. Från civilsamhället rapporterar BRIS (2020) att samtal om suicid ökat med 88 procent under perioden 2016 till 2019. Under samma period har samtal om självskadebeteende ökat med 55 procent, och samtal om ätstörningar med 48 procent. Många yngre med psykisk ohälsa har också påverkats negativt av den sociala isoleringen under pandemin.

Behovet av stöd från barn- och ungdomspsykiatri (BUP) ökar (SKR, 2021), det visar siffror från såväl SKR, som Lumell Associates kartläggning av stödkontakter till organisationer från Civilsamhället (2020) enligt vilken antalet kontaktförsök med BUP ökat med 38 procent mellan 2019 och 2020.

Referenser

- Asarnow, J. (2012). Suicide Attempts and Nonsuicidal Self-Injury in the Treatment of Resistant Depression in Adolescents: Findings from the TORDIA Trial. *Journal of the American Academy of child & adolescent psychiatry*, 50 (8): s. 772-78
- BRIS, (2020), *Årsrapport 2019*, BRIS
- Owens, D., Horrocks, J., House, A. (2002). Fatal and non-fatal repetition of self-harm. Systematic review. *British journal of psychiatry*, 181: s. 193-199.
- SKR, (2021) *Psykiatri i siffror*, SKR
- Zetterqvist, M., Lundh, L-G., Dahlström, Ö., & Svedin, C-G. (2013). Prevalence and function of non-suicidal self-injury (NSSI) in a community sample of adolescents, using suggested DSM-5 criteria for a potential NSSI disorder. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 41: s.759-773.

Målgrupper

Målgrupper för denna samverkan är

- personer som har ett självskadebeteende och/eller ätstörningar och som är i behov av stöd
- anhöriga till personer som har ett självskadebeteende och/eller ätstörningar.
- berörda professioner som i sitt arbete/uppdrag möter personer som drabbats av självskadebeteende och/eller ätstörningar.

Syfte och mål

Syftet med IOPt är att Västra Götalandsregion och SHEDO i samverkan ska

- erbjuda och utveckla stöd till målgruppen
- utbilda professionerna som möter målgruppen
- utveckla och förbättra VGR:s kvalitets- och utvecklingsarbete inom området självskadebeteende inklusive ätstörning

Mervärde

De stödfunktioner som SHEDO har utvecklat, jourmail, självskadechatt och anhörigutbildningar, utgör ett komplement till hälso- och sjukvårdens uppdrag att behandla personer med självskadebeteende inklusive ätstörningar. Samverkan innebär därför ett mervärde för drabbade och deras anhöriga. Att stödet även kan användas för att utbilda berörda professioner och utveckla hälso- och sjukvården innebär även ett mervärde för Västra Götalandsregionen (VGR).

Genom att föreningens arbete har ett unikt, egenerfaret perspektiv som dessutom har en hög tillgänglighet ges berörda professioner tillgång till ökade kunskaper om självskadebeteende och ätstörningar som gynnar behandlingen. Att som yrkesverksam få möta en person som tidigare har varit drabbad men som nu är återhämtad kan ge nya perspektiv och skapa hopp. Enligt en egenutvärdering som gjordes med yrkesverksamma inom psykiatri/socialpsykiatri samt vårdgrannar från olika delar av landet 2019 så hade 96 procent av de som tagit del av föreningens utbildning (323 personer) upplevde ett ökat hopp och tilltro till att en patient med självskadebeteende eller ätstörning kan återhämta sig. Även drabbade och deras anhöriga har nytta av att kunna ta del av det unika och egenerfarna perspektivet för att få svar på sina egna frågor och ta del av andras erfarenheter som kan leda till en ökad känsla av hopp om möjlig återhämtning, vilket kan vara en viktig faktor för att möjliggöra tillfrisknande.

Värdegrund för partnerskapet

IOPt bygger på respekt för parternas olika förutsättningar att bedriva verksamhet och grundar sig på öppenhet och dialog mellan parterna. Parterna ska genom dialog säkerställa att verksamhet och insatser bedrivs i enlighet med principerna för IOPt, samt i enlighet med de lagar och regler som gäller för den offentliga myndigheten samt det civila samhällets föreningar. Dialogen kännetecknas av ömsesidig tillit. Båda parter önskar att överenskommelsen mynnar ut i ett gemensamt lärande och utveckling av de insatser som riktas mot målgruppen, för målgruppens bästa.

Samverkande parter

- SHEDO organisationsnummer 802442–4569

SHEDO är en idéell förening som är inriktad på frågan kring självskadebeteende, samt multipelproblematiken självskadebeteende och ätstörningar. Föreningens syfte är att ge stöd, öka kunskapen på området och verka för en bättre vård. SHEDO är en bred intresseförening som vänder sig såväl till drabbade (i alla åldrar, kön etc) och anhöriga (i alla åldrar, kön, etc) som till professionella (av olika slag), beslutsfattare, samt till allmänheten i stort. SHEDO är den enda föreningen i Sverige med denna inriktning.

- Västra Götalandsregionen, genom hälso- och sjukvårdsstyrelsen, organisationsnummer 232100–0131

Västra Götalandsregionen driver genom Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) sedan 2019 en nationell, högspecialiserad enhet kring självskadebeteende.

Parternas historik

SHEDO och VGR har samarbetat i olika former sedan 2011, bland annat kring utvecklingen av den högspecialiserade enhet kring självskadebeteende som finns på SU. SHEDO:s utbildare har sedan 2013 föreläst om självskadebeteende för VGR:s personal runt om i Västra Götaland.

Parterna har även samarbetat kring framtagandet av några av SHEDO:s stödfunktioner - Självskadechatten och SHEDO:s Anhörigutbildning – som delfinansierats av Nationella Självskadeprojektet där även VGR ingått.

Vidare har parterna samarbetat i informations- och kommunikationssammanhang

- Spridningskonferenser kring självskadebeteende. Spridningskonferensernas syfte var att ge verktyg till alla som arbetar med målgruppen. SHEDO och VGR har tillsammans stått för innehåll och genomförande.
- Rekommendationer kring självskadebeteende (togs fram i Nationella självskadeprojektet).
- Framtagande av olika typer av webbutbildningar och terapiformer (såsom ERGT¹) avseende självskadebeteende.
- Arrangemang såsom medverkan på Bokmässan, Almedalen med mera.

Samarbetet har för båda parter upplevts som välfungerande, utvecklande och ofta också lett till att nya gemensamma utmaningar identifierats och adresserats och blivit en del av båda organisationernas utvecklingsarbete.

Tidsperiod och villkor för partnerskapet

Partnerskapet gäller för perioden 2022-01-01 till och med 2026-12-31. Innehållet i verksamheten ska kunna förändras under perioden så att inriktningen följer eventuella förändrade behov eller omständigheter. Parterna i detta IOP kan inte utdöma några sanktioner, men om någon av parterna inte uppfyller överenskomna villkor, brister i sina åtaganden, eller väsentligt ändrade omständigheter inträffar, så äger båda parterna rätten att när som helst under tidsperioden begära omförhandling, alternativt säga upp IOP:t med sex månaders uppsägningstid.

Innehåll i IOP

1. Att utveckla professionen som möter målgruppen genom målgruppsanpassade utbildningsinsatser.

SHEDO bidrar till kompetensutveckling bland annat genom de utbildningsinsatser föreningen driver riktad mot personer som i sitt arbete eller uppdrag möter målgruppen.

Utbildningsuppläggen är målgruppsanpassade och bygger på såväl självupplevda erfarenheter som faktadelar och har framtagits i samarbete mellan SHEDO och forskare vid psykologiska institutionen på Lunds universitet. SHEDO har kontinuerligt sedan 2013 utbildat professionella från olika målgrupper runt om i VGR och även haft ett fördjupat samarbete med Nationella Självskadeprojektet (där VGR ingått) kring kunskapsspridning. Förutom ren kompetensutveckling är erfarenheten från föreningen att utbildningsinsatsen som bygger på användandet av utbildare som har egen erfarenhet av psykisk ohälsa kan förbättra attityder och minska stigma. Den uppskattade potentiella räckvidden är upp till 1500 personer via utbildningsinsatser och konferenser per år.

¹ ERGT = Emotion Regulation Group Therapy, gruppbehandling för att minska självskadebeteende

2. Att samverka kring VGR:s kvalitets- och utvecklingsarbete inom området.

SHEDO är den enda föreningen i Sverige som är specialiserad på självskadebeteende och multipelproblematiken kring självskadebeteende och ätstörningar och bidrar till utveckling på området genom deltagande i olika utvecklingsarbeten. SHEDO är en uppskattad aktör inom området psykisk ohälsa och arbetar ofta genom att uppmärksamma goda nationella och internationella exempel samt forskning på området. SHEDO samverkar med olika verksamheter på området och bidrar även till VGR:s olika kvalitets- och utvecklingsarbeten, samt medverkar till att VGR:s verksamheter ska ges möjligheter att ligga i framkant inom området. SHEDO är därför en viktig strategisk part i detta ständigt pågående utvecklingsarbete.

I kvalitets- och utvecklingsarbetet ingår informationsspridning via föreningens framtagna material (böcker, färdighetslistor, flyers) samt medverkan i VGR:s utvecklingssatsningar på området. Den uppskattade potentiella räckvidden är upp till 5 000 unika mottagare av material, samt deltagande i VGR:s utvecklingssatsningar på området.

3. Att ge stöd till målgruppen

SHEDO erbjuder ett unikt stöd till drabbade och anhöriga genom föreningens jourmail, chatt och anhörigutbildning. Under 2023 kommer SHEDO även starta upp ett mentorskapsprogram för personer drabbade av självskadebeteende och ätstörningar och deras anhöriga genom ett arvsfondsfinansierat projekt. Dessa stödverksamheter är ett lättillgängligt sätt för målgruppen att få stöd och blir ofta också ett komplement till andra stödinsatser. Förutom att vara ett komplement blir föreningens stödinsatser ofta också en länk för målgruppen vidare till andra stöd- eller vårdinsatser. Verksamheten bidrar stödjande och förebyggande och medverkar därmed också till att förebygga självmord. Överenskommelsen innebär samordning och utveckling av föreningens stödfunktioner, samt marknadsföring av dessa stödverksamheter i VGR. Utvecklandet av föreningens stödverksamheter har möjliggjorts genom finansiering från Nationella Självskadeprojektet där SHEDO och VGR ingått. Den uppskattade potentiella räckvidden är upp till 600 unika individer och 1200 unika stödtillfällen per år.

Parternas resursbidrag

IOPt upprättas utifrån att parterna är jämbördiga aktörer och bidrar var och en med resurser (exempel lokaler, personal, kompetens, pengar) för genomförande av verksamheten. Parterna ska tillsammans i dialogen identifiera utvecklingsområden för samverkan, stärka respektive parts uppdrag och använda gemensamma resurser inom IOPt för målgruppens bästa.

Verksamheten i IOPt omsätter totalt cirka 2,1 miljoner kronor per år.

Resurser från SHEDO

- SHEDO avsätter 1 miljon kronor/år

Resurser från VGR

- VGR avsätter 1,1 miljoner kronor per år

Ekonomi

SHEDO fakturerar hälso- och sjukvårdsstyrelsen halvårsvis.

Från 1 januari 2023 justeras ersättningen årsvis med vårdprisindex (VPI) som fastställs och publiceras av Sveriges Kommuner och Regioner. Det VPI som används är föregående års indexsiffra, det vill säga för 2022 används VPI för år 2021

Tillgänglighet

De stödfunktioner som SHEDO bedriver är nationella verksamheter. IOP:t omfattar målgrupperna folkbokförda inom Västra Götaland och/eller anställda inom VGR.

Sekretess

Tillämpliga bestämmelser inom hälso- och sjukvården gäller.

För SHEDO:s medarbetare gäller föreningens sekretessregler.

För SHEDO:s volontärer finns en volontärspolicy där regler om sekretess ingår som samtliga volontärer skriver under.

Avvikelse

Avvikelse inom respektive verksamhet hanteras inom respektive förvaltnings kvalitetsledningssystem, enligt rutin.

Avvikelse i samverkan ska hanteras i dialog mellan parterna. Allvariga avvikelser återkopplas till VGR, genom hälso- och sjukvårdsstyrelsen, samt till SHEDO:s styrelse.

Uppföljning av samverkan

Uppföljning av samverkan sker i en referensgrupp med utsedda kontaktpersoner från respektive part. I referensgruppen ingår följande funktioner:

- Ansvarig handläggare på Koncernkontoret, VGR (sammankallande)
- SHEDO:s ordförande
- Samordnare/projektledare från SHEDO
- Representant från RPT² personlighetssyndrom och självskada

Genom referensgruppen ska lärande och utvecklingsmöjligheter kring den gemensamma samhällsutmaningen och IOP:ts syfte fångas upp och spridas i berörda verksamheter. Referensgruppen träffas minst en gång/termin. Kallelse till extrainsatta möten kan ske på förekommen anledning och kontakt kan även ske genom annan kommunikation vid behov mellan möten. Ansvarig för att sammankalla referensgruppen är avtalsansvarig handläggare på Koncernkontoret. Resultat av uppföljningen återkopplas till hälso- och sjukvårdsstyrelsen enligt rutin i handbok för avtalsuppföljning, samt till SHEDO:s styrelse enligt gängse rutin

Kontaktpersoner

VGR: Avtalsansvarig handläggare, e-post: privatavardgivare@vgregion.se

SHEDO: Ordförande Cassandra Lawrence, e-post cassandra.lawrence@shedo.se

² RPT = regionalt processteam (VGR)

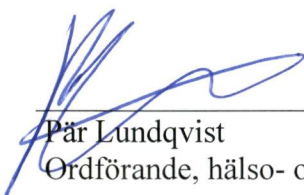
Underskrifter

Detta IOP har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit ett exemplar var.

För Västra Götalandsregionen

Göteborg, 2022-02-11

Ort, datum

Pär Lundqvist

Ordförande, hälso- och sjukvårdsstyrelsen

För SHEDO

Stockholm 2022-03-04

Ort, datum

Cassandra Lawrence

Ordförande, SHEDO